2.3.2017

**Eduskunnan lakivaliokunnalle**

Asiantuntijalausuntopyyntönne: 21.2.2017
**Lausunto HE 270/2016 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tuomioistuinlain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta**

Kotkan kaupunki kuuluu tällä hetkellä Kymenlaakson käräjäoikeuden tuomiopiiriin. Kotkan kaupungissa sijaitsee Kymenlaakson käräjäoikeuden sivukanslia ja istuntopaikka. Lisäksi Kotkasta asioidaan Itä-Suomen hovioikeuteen ja Itä-Suomen hallinto-oikeuteen Kuopiossa.

Vuoteen 1993 saakka Kotkan kaupungissa sijaitsi Kotkan raastuvanoikeus kanslioineen ja istuntopaikkoineen sekä Kymin kihlakunnanoikeuden kanslia ja istuntopaikka. Vuoteen 2010 saakka Kotkassa toimi Kotkan käräjäoikeus kanslioineen ja istuntopaikkoineen. Sen jälkeen Kotkan käräjäoikeus lakkasi ja Kotkaan jäi Kouvolaan perustetun Kymenlaakson käräjäoikeuden sivukanslia ja istuntopaikka.

Koska entisen Kotkan käräjäoikeuden toimitilat olivat huonossa kunnossa, erinäisten uudisrakennussuunnitelmien jälkeen Senaattikiinteistöt kunnosti vanhaan Suomen pankin rakennukseen erinomaisesti käräjäoikeuden tarpeisiin soveltuvat tilat istuntosaleineen. Tilat sijaitsevat Kotkan kaupungin keskustassa. Tiloissa on kanslia, haastemiesten vastaanottotila, henkilöstön työskentelytilat, useita istuntosaleja, nykyaikainen esitystekniikka ja kaikki valmiudet siirtyä sähköisiin oikeudenkäyntimenettelyihin. Oikeustalo sijaitsee 0,5 kilometrin päässä Kotkan uudesta poliisitalosta. Käräjäoikeuden istuntopaikkaan on myös hyvät yhteydet koko Etelä-Kymenlaaksosta.

Hallituksen esitys 270/2016 vp pohjautuu Kymenlaakson käräjäoikeuden osalta siihen, että käräjäoikeuden Kotkan sivukanslia ja istuntopaikka lakkaavat. Kymenlaakson käräjäoikeuden ainoa kanslia ja istuntopaikka sijaitsevat sen jälkeen vain Kouvolassa. Hallituksen esityksen perustelujen mukaan Kotkan sivukanslia on suurimpia lakkautettavista käräjäoikeuden sivukanslioista Suomessa, mutta että välimatkat ja hyvät liikenneyhteydet puoltavat silti Kotkan toimipisteen lakkauttamista. Kotkan toimipisteen mahdollisen lakkauttamisen jälkeen Kotka on asukasluvultaan suurin kaupunki Suomessa, jossa ei ole omaa istuntopaikkaa kaupungin alueella. Kotkan kaupunki ei pidä hallituksen esityksen perusteluja Kotkan sivukanslian ja istuntopaikan lakkauttamiselle riittävinä ja oikeina.

Kotkan seudulla väestön asiointisuunnat kulkevat Suomenlahden rannikon suuntaisesti. Virolahdelta, Miehikkälästä ja Haminasta asioidaan Kotkan suuntaan. Oikeushallinnon muut palvelut seudulla ovat pääosin Kotkassa, samoin poliisi keskittää toimintansa Kotkaan (vaikka hallinnollinen keskus on Kouvolassa). Liikenneyhteydet Kotkaan ovat hyvät kaikista lähikunnista. Samaa ei voida sanoa yhteyksistä Kotkasta tai sen lähikunnista Kouvolan suuntaan. Julkiset liikenneyhteydet Kouvolaan ovat heikot ja on epätodennäköistä, että niitä olennaisesti parannetaan. Kouvolaan pääsee muutaman kerran päivässä junalla tai linja-autolla Kotkasta. Käräjäoikeuden istuntopaikka Kouvolassa ei sijaitse linja-autoaseman tai juna-aseman lähietäisyydellä, vaan käräjäpaikalle päästäkseen on turvauduttava vielä taksikyytiin.

Hallituksen esityksen perustelujen mukaan käräjäoikeudet keskitetään alueiden väestökeskittymiin ja paikkoihin, joissa myös muut hallinnon palvelut keskittyvät. Tällä nähdään olevan hallinnon kannalta synergiaetuja. Etelä-Kymenlaaksossa (Kotka, Hamina, Pyhtää, Miehikkälä, Virolahti), jonka keskuspaikka on Kotka, on väestöä saman verran kuin Kouvolassa n. 85 000 henkilöä. Alue muodostaa selkeän työssäkäyntialueen; alueella olevat palvelut palvelevat myös koko seutukuntaa. Vuoden 2016 väestötietojen mukaan Kouvolan väestömäärä on laskenut vuodessa 624 henkilöllä, Kotkan vastaavasti 159 henkilöllä. Koko Kaakkois-Suomen väestömäärä on tällä hetkellä aleneva Pyhtäätä lukuun ottamatta. Kotkan kaupungin näkemyksen mukaan Kymenlaakson käräjäoikeuden palvelujen lakkauttaminen Kotkasta ei saa tukea väestömäärän kehityksestä eikä edellä mainituista ”hyvistä” Kouvolan suuntaan olevista liikenneyhteyksistä.

Kymenlaakson käräjäoikeudelta saadun tiedon mukaan Kymenlaakson käräjäoikeuden sekä Kotkan että Kouvolan toimipisteissä käsitellään vuosittain suunnilleen yhtä paljon asioita. Kumpikaan yksikkö ei siis ole toista selkeästi suurempi tai pienempi. Väestön oikeuspalvelujen säilyttämiseksi on tärkeää, että myös Kotkan kaupungissa säilyy jonkinlainen tuomioistuimen kanslia- ja haastemiespalvelu sekä käräjäoikeuden istuntopaikka. Vaikka uudistuksen oikeutusta perusteellaan säästöjen lisäksi myös sähköisten tuomioistuinmenettelyjen lisääntymisellä, edellyttää tuomioistuinmenettely jatkossakin, että yhteys toiseen tuomioistuimeen voidaan järjestää asianmukaisesti varustelluista turvallisista tiloista.

Kotkan kaupunki on merkittävä logistinen keskus, jossa toimii lukuisia ulkomaalaisia liikeyrityksiä sekä asuu ja työskentelee vierasmaalaisia työntekijöitä. Kaupungin läpi kulkee valtakunnallinen pääväylä E4 ja alueen halki kulkee sen takia vilkas liikenne Vaalimaalta länteen päin. Kotkassa asuu lisäksi paljon maahanmuuttajataustaisia henkilöitä. Etelä-Kymenlaakson alueen omaleimaisuus välittyy myös käräjäoikeuden Kotkan toimipisteen asiakaskuntaan ja käsiteltäviin asioihin. Ei voi myöskään vähätellä sitä etua, minkä käräjäoikeuden henkilöstön paikallistuntemus tuo.

Kotkan toimipisteessä työskentelee tällä hetkellä n. 30 henkilöä ja Kouvolassa 32 henkilöä. Käytännössä kyse on henkilöstönkin suhteen samansuuruisista yksiköistä.

Tuomioistuimen istuntopaikan ja kanslian lakkaaminen saattaa aiheuttaa muidenkin oikeushallinnon palvelujen siirtymisen pois paikkakunnalta. Perustuuhan hallituksen esitys siihen, että oikeushallinnon palveluja keskitetään ja keskitetyt palvelut saavat keskittämisestä synergiaetuja. Oikeushallinnon alamaisten kannalta tämä suunta on valitettava, koska se tarkoittaa palvelujen saatavuuden heikkenemistä. Jos palvelut lakkaavat

Kotkasta, on tilanne vielä valitettavampi Haminan, Virolahden ja Miehikkälän kannalta.

Kotkan työttömyysaste on korkea. Kotkassa on myös paljon vanhusväestöä. Väestöpohjasta johtuen monilla on sosiaalisia ja osaamiseen liittyviä esteitä käyttää esim. sähköisiä palveluja. Asiointi Kouvolassa voi olla ylivoimaista matkan hankaluuden takia. Kotkan lähikunnista olevien asiakkaiden asiointi Kouvolassa voi olla vieläkin haasteellisempaa. Rikosasioissa poliisi saattaa joutua entistä useammin kuljettamaan syytetyn tai todistajan istuntopaikalle Etelä-Kymenlaaksosta Kouvolaan.

Oikeushallinnon palvelujen lakkauttaminen Kotkasta saattaa viedä mukanaan myös yksityisiä oikeudellisia palveluja. Erityisesti sellaiset asianajo- tai lakiasiaintoimistot, jotka hoitavat yksityishenkilöiden oikeudellisia asioita tuomioistuimissa, saattavat siirtyä Kouvolaan. Yksityisen asiakkaan kannalta asiointikustannukset tulevat kasvamaan, jos oikeudellista palvelua ei saa läheltä, oikeudellisen avun hinta nousee ja asiointi tuomioistuimessa vie pienessäkin jutussa koko päivän matkoineen ja odotteluineen. Todistajille se tuo myös lisävaivaa ja todistamisesta aiheutuvien kustannusten (matka- ja ansionmenetyskustannukset) kasvamisen.

Esitetyt muutokset tuomioistuinhallintoon vaikuttavat merkittävästi myös Kotkan työllisyystilanteeseen. Käräjätuomareiden ja kansliahenkilökunnan siirtyminen Kouvolaan heikentää Kotkan työllisyyttä ja aiheuttaa verotulojen menetystä.  Kotkassa työskentelee tällä hetkellä 30 henkilöä. Mikäli työntekijöiden perheet muuttavat myös Kouvolaan, aiheutuu tästä kerrannaisvaikutuksia.

**Kotkan kaupunki esittää lausuntonaan eduskunnan lakivaliokunnalle, että se edellyttäisi tuomioistuinlain muuttamisesta antamassaan lausunnossa, että Kotkan kaupungissa yllä mainituilla perusteilla säilytetään Kymenlaakson käräjäoikeuden sivukanslia palveluineen sekä istuntopaikka.**

**Kotkan kaupungilla ei ole muutoin huomauttamista tuomioistuinlain ja eräiden muiden lakien muuttamiseen.**

KOTKAN KAUPUNGINHALLITUS

Merk.
Kansliapäällikkö Marianna Ruonala

Merk.
Lakimies Elina Amnell-Holzhäuser